ABSTRACTE COMPOSITIE IN WIT

Abstracte compositie in wit

Bas Jongenelen

Uitgeverij Geroosterde Hond
Tilburg
2020

Coverontwerp: O.B. Kunst
ISBN 9789402195149
© 2020 Bas Jongenelen

‘Hij droomt alle dagen en nachten’
The New Four

Proloog

Ik stak de schroevendraaier direct in zijn hals. In werkelijkheid moet het sneller zijn gegaan dan in mijn herinnering. Ik herinner het mij als een heel langzame actie… Er lag een schroevendraaier in de vensterbank, een kruiskopschroevendraaier met een blauw handvat. Ik stond op, liep naar de vensterbank, pakte de schroevendraaier en stak Carlos ermee in zijn nek. Via de zijkant, achter zijn strottenhoofd, in het weke deel. Voel zelf maar, de voorkant van je hals is hard. Daar zit het strottenhoofd en daar kom je niet makkelijk doorheen. De achterkant is je nek en daar zitten botten, ook niet om door te komen. Je moet daartussen steken, wie aan de zijkant van de hals steekt, steekt raak. Je mes, of je schroevendraaier, glijdt daar vrij eenvoudig naar binnen. Steek door, zo ver mogelijk naar binnen. Carlos keek me arrogant aan alsof hij niets voelde. Waarschijnlijk voelde hij ook niets, want die arrogante klootzak voelde nooit iets. Ik duwde de schroevendraaier verder zijn nek in, het klonk alsof ik een kipfilet doormidden sneed, zacht en smeuïg. Er was geen bloed. Ik trok de schroevendraaier eruit en toen kwam er wel een straal bloed mee. Carlos bleef me hautain aankijken. Ik kon het niet aanzien! Wat een ongelofelijke lul!

Daarom stak ik de schroevendraaier in zijn oog. Ik pakte zijn kop vast met mijn linkerhand en met rechts stak ik de schroevendraaier in zijn linkeroog. Er klonk een klein plopje toen zijn oogbol knapte. Ik duwde door tot aan het handvat, tot ik de punt van de schroevendraaier hoorde schuren tegen de binnenkant van zijn schedel. Er spoot een flinke pulserende straal bloed uit het gat in zijn nek. Blijkbaar had ik een slagader geraakt. Het bloed maakte mij sterk. De rode straal gaf mij de kracht om de

schroevendraaier een halve slag te draaien. Carlos maakte geen geluid, de schroevendraaier wel – opnieuw klonk er gekras uit zijn kop. Hoe lang zou het duren voor hij dood was? Ik vreesde dat het heel kort zou zijn. Te kort. Carlos moest lijden, want zijn lijden zou mij beter maken. Zijn lijden was mijn verlossing. Carlos was ineengezakt. Ik hield hem vast aan zijn kop, de schroevendraaier hield ik vast als een handvat. Het bloeden werd meteen een stuk minder krachtig, de harde pulsen stokten en het bloed stroomde nog maar lichtjes. Alle kracht die Carlos eenmaal bezat verdeelde zich over mij. De grote rode plas bloed op de betonnen vloer straalde helder. Ik liet Carlos van de schroevendraaier afglijden en met een zachte plof viel hij in zijn eigen bloed. Krachteloos, aan dat bloed had hij niets meer – het was mijn bloed geworden, ik was de overwinnaar. Triomfantelijk hield ik de schroevendraaier omhoog, het moordwapen was mijn prijs geworden. Ik was een volledig mens geworden, ik was compleet. Het had mij geen moeite gekost, dat was het bewijs dat mijn daad rechtvaardig was. Alles was helder in mijn hoofd, ik wist wat ik nu moest doen.

Hoofdstuk 1. Centrum en periferie

Rustig liep ik de kale kamer uit, ik keek in de deuropening nog even om. Betonnen vloer met lijk, drie houten stoelen, een tafel, her en der wat plastic tassen. De bebloede schroevendraaier had ik nog in mijn hand. Ik sloot de deur achter me, zachtjes maar zelfverzekerd. In werkelijkheid had alles slechts een paar seconden geduurd: ik sprong op van mijn stoel, pakte de schroevendraaier en stak Carlos in zijn hals en in zijn oog. Vijf seconden misschien? Drie seconden? Nu de kortste weg naar het kanaal. Als een rechtvaardige rechter wandelde ik naar het kanaal, op de draaibrug hield ik even in om de schroevendraaier in het water te laten vallen. Aan de overzijde lag café Zomerlust. Ik bestelde een La Trappe Dubbel. Er zat geen bloed aan mijn handen, althans, niet zichtbaar. Misschien wat minuscule spettertjes, onzichtbaar voor het blote oog. Het bier smaakte goed, ik nam er grote slokken van.

'Ik voel me top,' zei ik tegen de barman.

'Dat is mooi,' zei hij.

'Het is een prachtige dag,' zei ik. 'Regenachtig, maar prachtig.'

'Dat rijmt, dus is het waar,' antwoordde de barman. Ik vergat altijd zijn naam, dus noemde ik hem meneer Zomerlust, en als je het zo zegt, dan lijkt het nog een echte naam ook. Meneer Zomerlust was immer onberispelijk gekleed in een zwarte broek, spierwit overhemd, zwart strikje en een ouderwets horecaschort. Wie Zomerlust binnenstapte, stapte tachtig jaar terug in de tijd.

'Zo is dat, meneer Zomerlust. Doet u mij nog maar zo'n La Trappe.'

De pendule op de schoorsteen boven de gashaard sloeg half vier. Kut, dacht ik, vergeten! Hoe kan ik zo stom zijn om dat

vergeten. Waarom had ik die plastic tassen niet meegenomen? Er lagen godverdomme vijf plastic tassen op de grond. Vijf stuks en ik neem er niet eentje mee. Stom! Ik was zo aan het genieten van de moord, het geluid van de schroevendraaier tegen het bot van Carlos' hoofd klonk zo goed, dat ik alles vergat. Het moment van zijn dood was zo'n verlossing dat ik in de euforie dus alles om mij heen niet meer meemaakte. Er was geen verleden, geen toekomst, alleen het directe heden. Ik leefde in het moment, ik genoot van het neervallen van Carlos. Dat was mijn triomf. De rest deed er niet meer toe. Teruggaan was geen optie. Maar goed, ik had al zo veel gewonnen, dat ik dit beetje verlies wel kon lijden. Ik dronk het glas bier met grote teugen leeg en bestelde er nog een. Drie glazen trappist op Goede Vrijdag, ja, dat betekende alles voor me.

Wat is een mens? Ik besloot dat ik een mens was, een echt mens van vlees en bloed. Ik was ooit geboren, maar ik moest herboren worden om een echt mens te zijn. Een mens zonder verleden. Althans, niet zonder verleden, maar zonder de last van het verleden. Wat ik die middag had gedaan, was mijn hergeboorte. Ik was de nieuwe mens geworden, de Übermensch. Ik hoefde nu voor niets of niemand meer bang te zijn, want ik had het belangrijkste offer volbracht dat een mens kon volbrengen: ik had een mens vermoord. En dat voelde goed. Wie een mens vermoordt, is heer en meester van leven en dood. Dit was mijn dag. Het was 1 april 1988, ik was een ander mens geworden, ik was helemaal mezelf geworden. Mijn slechte jeugd had ik vandaag van mij afgeworpen. Ik was boven mezelf uitgestegen. Nu ben ik mens, een *self made man*, want ik had alles helemaal zelf gedaan. Wie in zijn eigen stront blijft roeren, komt nooit boven de pleepot uit. Wie of wat een mens is, is mij vandaag duidelijk geworden. Een echt mens, een waar mens, neemt zijn eigen beslissingen. Een mens – eventueel met hoofdletter (een Mens),

maar dat vind ik aanstellerig – laat zich niet leiden door een ander. Het was mijn keuze om Carlos om te leggen. Het was niet zijn keuze, Carlos was geen mens. Carlos was een mier, een kakkerlak. Een insect dat je plattrapt met de hak van je schoen. Of in dit geval: een mens die ik doodstak met een schroevendraaier. Een kruiskopschroevendraaier.

'De kruisdood,' mompelde ik onhoorbaar. Ik grinnikte om mijn flauwe grap. Ik mocht dat, want ik heb als mens gezegevierd over de kakkerlak Carlos. Wie eenmaal iemand gedood heeft, snapt het leven. Het leven bestaat uit keuzes maken en met de keuze voor het ene, sluit je het andere af. Met de keuze voor moord, ben ik geen lafaard. Als je de mensen kunt verdelen in helden en lafaards, dan ben ik een held. Een moordenaar kan geen lafaard zijn en dus is een moordenaar een held. De held van mijn verhaal is wakker geworden op 1 april 1988. Ik had mij ooit voorgenomen te zwijgen tot de verjaringstermijn voorbij was, maar dat is niet gelukt. Sinds een aantal jaren verjaart moord niet meer, dus zou ik voor altijd mijn mond moeten houden. Ik kies ervoor om dat niet te doen. Ik kies ervoor om ervoor uit te komen dat ik een moordenaar ben. Ook dat hoort bij het mens-zijn. Wat heb je eraan als je de enige bent die weet dat je een mens bent? Iedereen mag het weten hoe en waarom ik afgerekend heb met de demonen in mijn leven. Ik heb altijd gezwegen over mijn ongelukkige jeugd, nu is het tijd om daar open over te zijn. Open over de verwaarlozing, open over de liefdeloosheid van mijn ouders, open over het psychologische geweld van mijn stiefvader. Ik heb nooit liefde gekend, hoe kon ik dus liefde geven? Jarenlang zat ik gevangen in de vicieuze cirkel van liefdeloosheid. Deze cirkel heb ik weten te doorbreken door Carlos te vermoorden. Toen wist ik voor mezelf dat ik een compleet mens was en dat ik recht had op mijn eigen emoties. Emoties die ik tien jaar weggestopt had, emoties die ik niet on-

der ogen durfde te komen. Vooral niet het gevoel dat ik ertoe deed. Ik moest niet bestaan, mijn jeugd bestond eruit dat ik niet bestond – andere mensen waren vele malen belangrijker dan ik was. Dat werd mij keer op keer op het hart gedrukt. Totdat ik besloot het heft in eigen hand te nemen en mijzelf wel op de eerste plaats te zetten. Dat Carlos daarvoor dood moest… het zij zo. Het was de afrekening met mijn ongelukkige jeugd.

Hoofdstuk 2. Dagen en nachten

En nu ik aan mijn keukentafel zit om over de moord te schrijven, dertig jaar later, ervaar ik mij weer als een overwinnaar, ik ben een nog completer mens geworden. Want wat heb je eraan als je de enige bent die weet dat je een winnaar bent? Enerzijds veel, want je leeft vooral voor jezelf. Anderzijds niets, want als je menszijn een geheim is, dan draag je dat geheim met je mee. Ik ben na de moord op Carlos meer rechtop gaan lopen, hoewel ik niet denk dat iemand dat gezien heeft. Ik durfde mij te mengen in discussies, maar ik denk niet dat iemand dat gehoord heeft. Hoewel… ik moet waken voor valse bescheidenheid. Ik heb wel degelijk betekenis gegeven aan het leven van mensen. Nu ik dit schrijf voel ik mij nogmaals herboren. Herboren voor de buitenwereld, voor de anderen. Het is mijn coming-out als moordenaar. De mensen zullen anders naar mij kijken. Ze zullen naar me luisteren, want ik heb iets te vertellen. Weer zal ik een cirkel doorbreken. Mijn geheugen is op sommige momenten heel erg goed, er zijn details die ik mij nog bijzonder goed voor de geest kan halen. Er zijn gebeurtenissen die ik mij absoluut niet meer herinner, of die omsluierd zijn door een soort van geheugenmist. Ik zal proberen mijn ongelukkige jeugd uit de doeken te doen, daar waar ik het niet meer weet, zal ik de grote lijnen vertellen. Wat ik weet, zal ik opschrijven. Ik beloof open kaart te spelen. Ik zal eerlijk zijn, ook al weet ik dat het mij soms pijn zal doen. Schrijven over je ongelukkige jeugd is geen pretje. 'An unhappy childhood is a writer's goldmine' heb ik wel eens ergens gelezen, maar ik betwijfel of dat voor mij geldt. Ik heb nooit iets verteld over mijn ongelukkige jeugd, over mijn verwaarlozing. Aan niemand. Ik durfde het niet, ik wilde het niet, ik schaamde me er-

voor – alsof het allemaal mijn eigen schuld was. Het deed er ook niet toe, mijn leven was mijn leven zoals het geworden was. Ik had geen mensen om mij heen met wie ik over mijn ongelukkige jeugd wilde praten. Nu zal ik dat wel doen, ik zal niemand sparen. Mijn ouders gaven me geen liefde en mijn stiefouders ook niet, het heeft altijd gevoeld alsof ik daar de oorzaak van was. Ik was niets waard. Niemand gaf iets om mij, iedereen liet mij in de steek en dat kwam gewoon door mij. Ja, nu achteraf weet ik dat dit niet door mij kwam. Het slachtoffer van emotionele verwaarlozing is het slachtoffer en niet de dader. Ik moest er een moord voor plegen om uit de slachtofferrol te komen, maar dat was het waard. Meer dan waard. Nogmaals: ik zal eerlijk zijn. Mijn ongelukkige en eenzame jeugd is geen excuus voor de moord, wel de verklaring. Die verklaring is wat ik nu opschrijf.

De precieze datum weet ik niet meer; het was ergens in 1978 dat ik 's ochtends de slaapkamer van mijn ouders opkwam en mijn moeder in bed vond met een andere man dan mijn vader. Ik schrok enorm, ik verstijfde – en ik ben die stijfheid pas tien jaar later echt kwijtgeraakt, op de dag van mijn verlossing: 1 april 1988, Goede Vrijdag. Tien jaar heb ik versteend geleefd, niet in staat om emoties te ontvangen en te tonen. De overgordijnen waren al open, de grote bruine cirkels die omringd waren met kleine oranje cirkels waren hun patroon kwijt. Het motief van de cirkel komt immers het best tot zijn recht als de gordijnen dicht waren, en dan natuurlijk zo strak mogelijk. Met de gordijnen open waren de cirkels ineengewrongen tot rare ovalen en was het terugkerende dessin niet meer zichtbaar. Zo werd ook ik ineengewrongen die ochtend, zo was ook mijn mogelijkheid tot ontplooiing verdwenen. De paarse vitrage hing stijf voor het raam. Nog nooit had een kleur mij tot walging gebracht, maar sinds die dag kon ik geen paars meer zien zonder te kokhalzen. Het raam dat uitzicht zou moeten bieden was versperd door een

paarse waas. Mijn leven was uitzichtloos geworden. Ik heb mij altijd afgevraagd of ik mij dat op dat moment realiseerde, ik denk het echter wel. Ik kan het mij niet anders herinneren dan een gevoel van geslotenheid. Dit moet wel betekenen dat ik vanaf dat moment wist dat mijn onbezorgde jeugd ten einde was gekomen. Ik was tien jaar en mijn leven was ingekaderd. Door de tocht waaide de slaapkamerdeur met een klap dicht.

'O, je bent al wakker,' zei mijn moeder, 'dit is Sjak.' Ze wees naar de man naast haar. Een man met donker haar en een grote snor. Hij lag in bed met een ontbloot bovenlijf, een bovenlijf dat volledig bestond uit krullend borsthaar.

'Dag jongen,' zei de man, 'ik ben Sjak.'

'Je zult je wel afvragen waar je vader is,' vervolgde mijn moeder, 'maar die is nu ergens anders. Die is bij tante Trudy.'

Ik stond aan de grond genageld, en ik dacht niet dat ik ooit nog zou kunnen praten. Maar gek genoeg kwam er toch geluid uit mijn mond: 'Wie is tante Trudy?' Ik had nog nooit van tante Trudy gehoord. Was het een zus van mijn vader? Of juist een zus van mijn moeder? Tante Trudy? Een lang doodgewaande tante die teruggekeerd was uit Amerika, waar ze een fortuin had verdiend?

'Eh… tante Trudy is eh…' Het leek wel of mijn moeder ook niet wist wie tante Trudy was. 'Tante Trudy is de vrouw bij wie je vader enige tijd zal logeren. Ze is heel aardig. En zolang zal Sjak hier blijven wonen.'

Sjak draaide zich op zijn zij en pakte een pakje sjek van het nachtkastje. Drum. Op zijn gemak draaide hij een sjekkie, hij knoeide kleine stukjes tabak op de bruin met groen gestreepte deken. Ik bleef staan, want ik was van steen. Mijn vader en moeder rookten niet. En nu lag er een of andere Sjak bij mijn moeder in bed te roken. De rook van de sjek drukte zwaar op mijn longen. Mijn moeder keek vol bewondering en liefde naar Sjak,

alsof hij zojuist wereldkampioen in het een of ander was geworden. De cirkels van de gordijnen zouden vanaf nu stinken naar de sjek van Sjak. Een indringer had zijn geurspoor achtergelaten in mijn leven, ik bestond niet meer. Ik was opgelost in de rook. Ik was een schim geworden in de onderwereld. Mijn hoofd was op slot gedraaid, Sjak had per direct de sleutels weggegooid.

Hoofdstuk 3. Earth and Fire

Later bleek dat mijn moeder en Sjak elkaar hadden leren kennen op een sleutelfeestje. Het sleutelfeestje was een berucht fenomeen in de jaren zeventig van de twintigste eeuw. Het klonk als een goed idee, maar zoals de meeste goede ideeën was ook dit goede idee slechts goed als idee. Veel goede ideeën moet je niet uitvoeren. Het communisme is een goed idee: iedereen produceert naar vermogen en consumeert naar behoefte. De uitvoering van dit idee was minder goed en resulteerde in miljoenen doden. Het sleutelfeestje was net zoiets: een goed idee dat nooit uitgevoerd had mogen worden. Een sleutelfeestje gaat als volgt. Er worden slechts getrouwde stellen uitgenodigd, of stellen die weliswaar niet voor de wet getrouwd zijn, maar die toch heel erg een stel zijn. 'Hokken' heette dat toen. Dus op het sleutelfeestje zijn net zo veel mannen als vrouwen. Iedere man gooit zijn sleutel in een pot en aan het eind van het feestje, als iedereen genoeg sherry en bier gedronken heeft, pakt iedere vrouw een sleutel uit de pot. Ze gaat mee met de man wiens sleutel ze gepakt heeft. Het toeval wilde dat mijn vader en moeder netjes konden ruilen met Trudy en Sjak. Ze spraken af dat mijn vader met Trudy mee zou gaan en Sjak met mijn moeder. Zo kwam Sjak in mijn leven en mijn vader op een afstand.

Sjak ging dus eigenlijk niet meer weg. Nou ja, het duurde een jaar voor de definitieve beslissing genomen werd hoe de mensen en spullen verdeeld dienden te worden, ondanks dat mijn moeder die ene ochtend had gezegd dat Sjak bleef wonen. Dat was een rommelig jaar. De ene keer woonde mijn vader bij ons in huis en de andere keer Sjak. Als mijn vader bij ons woonde, dan leek het wel of hij er niet woonde. Meestal was hij er met zijn

hoofd niet bij en kon hij niet wachten tot hij weer naar Trudy kon. Als Sjak bij ons woonde, was het ook niet gezellig, want Sjak kwam niet naar Hilversum voor mij. Zo veel was wel duidelijk. Hij was er voor mijn moeder. En dat terwijl mijn moeder vaak weg was, ze werkte veel en op lastige tijdstippen. Niemand was blij met deze situatie. Ik kreeg te horen dat Trudy van Sjak af wilde, en dat mijn vader liever bij Trudy was. Mijn moeder leek het allemaal niks uit te maken, zij was druk met haar werk. Aan de kinderen werd niets gevraagd. Na ruim een jaar heen en weer gesjouw tussen Hilversum en Tilburg was voor de volwassenen de maat vol. Sjak zou met zijn dochter Moniek in Hilversum komen wonen en mijn vader zou definitief naar Trudy in Tilburg gaan. Je zou denken dat een beslissing de dingen verheldert, dat onzekerheid erger is. Ja, dat is deels ook wel zo. Deels. Want voor het andere deel is het niet zo – achteraf bleek dat rommelige jaar een beter jaar dan de jaren van die zogenaamde zekerheid die erop volgden.

Sjak, Trudy en hun dochter Moniek woonden in de MDKLNKRT in Tilburg. Dat was een woongemeenschap van allerlei hippe vogels. Trudy leefde er als een soort godin met allerlei mannen om haar heen. Sjak en Trudy hadden een open relatie, maar blijkbaar was deze zo open dat hij op een gegeven moment niet meer dicht kon. Sjak was een communist, hij zou er geen moeite mee gehad moeten hebben dat hij zijn vrouw moest delen met andere mannen. Communisten willen immers consumeren naar behoefte.

Hoe ze de spullen en Moniek verdeeld hadden, weet ik niet. Wel weet ik dat Moniek bij haar vader kwam wonen en dat hij ook de blauwgrijze Dyane kreeg. Ik kan me niet herinneren dat hij iets anders meenam naar ons huis, nou ja, Monieks fiets werd oververhuisd. Zijn eigen inboedel liet hij bij Trudy. Omgekeerd gold hetzelfde: mijn vader nam niets mee uit ons huis, behalve

de auto. Een Datsun 100A was het. Daar kwam dus de Dyane voor terug… Niet dat een Datsun een gave auto was, maar een Dyane… Als het een lelijke eend was, dan had het gekund. Een Dyane is de net-niet lelijke eend. De Dyane is de 2CV voor *losers*. Hoe mijn ouders en Sjak en Trudy het allemaal gereld hadden, weet ik niet. Wel weet ik dat Sjak op een gegeven moment toeterend de straat in kwam rijden. Een meisje met donkere krullen, spijkerbroek, spijkerjack en een boos gezicht stapte uit. Ze moest min of meer ons huis binnengeschoven worden. Dat was dus Moniek. De logeerkamer werd haar kamer. Ik had er een chagrijnige zus bij. Zelf werd ik er ook niet vrolijker op, maar daar merkte ik weinig van, sinds mijn gevoel uitgeschakeld was op die ene morgen dat ik Sjak zag. Sjak was een soort zwart gat dat alle energie uit je wegzoog – overigens wist ik dat toen nog niet zo te formuleren. Sjak kwam als een zwartgeklede kraker binnen om bezit te nemen van je huis.

Mijn moeder had die dag een buitengewoon goed humeur, want ze had weer een ansichtkaart van Robert Smith gekregen. Sinds een tijdje correspondeerde mijn moeder met de Britse zanger en als er een kaart was bezorgd, dan liep ze minstens twee weken met roze wolkjes om haar voeten. Vooral op de dag zelf was ze niet aanspreekbaar van geluk. Ze stopte op zo'n dag met nadenken, en ze kon alleen nog maar kirren of geëxalteerd schreeuwen. Dus toen Sjak met Moniek aankwam, rende mijn moeder hysterisch het huis uit en vloog Sjak om zijn nek.

'Dus jij bent Moniek?' schreeuwde ze. 'Wat een mooie krullen heb je! Welkom in je nieuwe huis. We gaan het heel gezellig maken.'

Moniek antwoordde niet. Ze keek stuurs voor zich uit, er kon geen lachje vanaf. Begrijpelijk. Ook zij zat niet te wachten op de scheiding van haar ouders en op een verhuizing van Tilburg naar Hilversum. Achter uit de Dyane werden een paar tassen getrok-

ken, meer hadden ze niet bij zich. De tassen stonken naar de rook. Alles rondom Sjak stonk naar rook. Hoewel bijna iedereen rookte in de jaren zeventig, rookten mijn ouders niet. Ik was het dus niet gewend en ik moest er maar snel aan wennen. Het leven van Sjak draaide om Drum en flesjes bier – maar vooral Drum. Andere vormen van sjek hoefde hij niet, alleen als het echt niet anders kon, dan kon Brandaris er wel mee door. Hoeveel sjekkies Sjak per dag rookte, weet ik niet, naar mijn gevoel waren het er 500. De hele dag had hij zo'n sjekkie op zijn kin hangen, zoals Clint Eastwood een Toscaanse sigaar in de westerns van Sergio Leone.

Moniek pakte twee tassen en liep naar binnen.

'Je moet naar boven, je slaapkamer is aan de voorkant,' riep mijn moeder haar achterna zonder Sjak los te laten.

'Het is een lekkere meid,' zei Sjak. 'Het komt allemaal wel goed. Ze wordt snel volwassen, ze groeit goed. Een meid in de bloei.' Sjak bewoog zijn snor en hij zoog aan zijn sjekkie. Woest blies hij de rook uit. 'Godverdomme zeg, wat een meid.'

Hoofdstuk 4. Galg en rad

Mijn moeder werkte in de kantine van een van de tv-studio's en daar kwam ze vaak bekende artiesten tegen, ze vond het heerlijk om met die artiesten te kletsen. Vooral schrijvers vond ze interessant.

'Ik heb Gerard Reve ontmoet,' vertelde ze me een keer. Ik had geen idee wie dat was. 'Dat is de bekendste schrijver van Nederland. Hij is van de verkeerde kant, maar dat geeft niet hoor. Hij kwam in de tv-studio voor een interview, vanwege zijn nieuwe boek *Moeder en zoon*. Wat een lieve man is het. Hij wilde graag een boterham met kaas. Ik gaf hem dat en hij zegende mij. Of ik er ook een glas wijn bij had, wilde hij weten. Dat had ik niet, ik had wel bier. Dat vond hij ook goed, al had hij liever wijn. "Dan heb ik brood en wijn, net zoals Onze Lieve Heer, maar Hij had er dan weer geen kaas bij," zei hij. "En ik heb er nu geen wijn bij. Doe mij dan een glas bier, mevrouw." Schrijvers zijn rare mensen, en ze maken altijd van die filosofische zinnen. Een gesprek met schrijvers is altijd dieper dan met een zanger van een Nederlandstalig liedje. Of met BZN. Met BZN is geen woord te wisselen. Zij hebben ook altijd hun eigen eten bij zich, ze vertrouwen de kantine niet. Als BZN in de kantine is, gaan ze aan een tafeltje in een hoek zitten en pakken ze eten uit hun eigen tas. Nico Haak is wel gezellig, hoewel er geen zinnig woord uitkomt. Nico Haak is altijd vrolijk en joviaal, hij moet me ook altijd kussen als hij me ziet. Heel erg gezellig hoor, maar om een gesprek met hem te voeren… dat gaat gewoon niet. "Heee, hallo Ria," roept hij dan, "wat gezellig dat jij er ook weer bent." Dat vind ik zo idioot! Gezellig dat ík er weer ben? Ik ben er altijd, ik werk daar. Het zou raar zijn als ik er niet was. Nico